EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 2.10.2025.
COM(2025) 579 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom

{SWD(2025) 281 final}

Sadržaj

1. Uvod 2
2. Sadržaj izvješća 3
3. Odgovornosti za elektroničke sustave CZU-a 4
4. Globalni pregled napretka u pogledu elektroničkih sustava CZU-a 4
4.1. PROJEKTI ZAVRŠENI PRIJE 2024. 4
4.2. TEKUĆI I ZAVRŠENI PROJEKTI 2024. 5
4.3. RIZICI OD KAŠNJENJA S PROVEDBOM INFORMATIČKIH SUSTAVA U OKVIRU CZU-A 13
4.4. MJERE UBLAŽAVANJA 15
4.5. TRENUTAČNO STANJE U ZEMLJAMA KANDIDATKINJAMA ILI POTENCIJALNIM ZEMLJAMA KANDIDATKINJAMA 17
5. Sažetak o upravljanju i zaključci 17

1. UVOD

Ovo je **godišnje izvješće o napretku digitalne provedbe Carinskog zakonika Unije za 2024.**[1] **(CZU)**, šesto izvješće koje je Komisija sastavila u skladu s člankom 278. točkom (a) CZU-a o napretku razvoja elektroničkih sustava[2]. Obuhvaća **napredak postignut 2024.**, uključujući pregled **očekivanog budućeg napretka**.

CZU je stupio na snagu 1. svibnja 2016., a njegovom izmjenom iz 2019.[3] utvrđeni su rokovi 2020., 2022. i 2025. za postupan dovršetak projekata povezanih s digitalnom tranzicijom i provedbom. Postojeći elektronički sustavi i sustavi koji se temelje na dokumentima u papirnatom obliku mogu se nastaviti upotrebljavati za obavljanje carinskih formalnosti (tzv. „prijelazne mjere") sve dok novi ili modernizirani elektronički sustavi predviđeni CZU-om ne postanu operativni. U tom kontekstu program rada za CZU[4] i Provedbenu uredbu o tehničkim protokolima za elektroničke sustave[5] treba tumačiti zajedno s CZU-om i s njime povezanim delegiranim i provedbenim aktima.

Program rada za CZU pravni je instrument za usmjeravanje postupnog i složenog trodimenzionalnog postupka prelaska na potpuno digitalno carinsko okruženje, uzimajući u obzir međuovisnost sustava i stvarno stanje razvoja. Riječ je o instrumentu koji služi za usmjeravanje dionika u projektima (države članice, Komisija, gospodarski subjekti) prema zajedničkoj i izvedivoj provedbi projekata do 31. prosinca 2025. kao konačnog datuma završetka digitalne tranzicije.

Ovo se izvješće temelji na programu rada za CZU, koji je Komisija donijela 15. prosinca 2023., kao osnovi za izvješćivanje o napretku. Aspekti upravljanja programom i projektom definirani su u višegodišnjem strateškom planu za carinu (MASP-C).

Usporedno s tekućom provedbom Carinskog zakonika Unije Komisija je 17. svibnja 2023. donijela prijedlog sveobuhvatne reforme carinske unije, uključujući novi CZU, koji označava znatnu preobrazbu carinskog okvira EU-a[6]. Europski parlament i Vijeće sad razmatraju taj prijedlog u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom.

Reforma se temelji na tri glavna stupa:

1) osnivanju carinskog tijela EU-a koje će razviti i nadzirati centar EU-a za carinske podatke: to će tijelo biti pokretač novog sustava u kojem će se postojeća decentralizirana informatička arhitektura koja se temelji na carinskim deklaracijama zamijeniti centraliziranim okruženjem koje se temelji na podacima;

2) novom partnerstvu s trgovinskim subjektima koje se temelji na transparentnim postupcima koji će omogućiti funkcioniranje usklađenih trgovinskih tokova bez formalne interakcije s carinom i smanjiti s time povezano administrativno opterećenje;

---

[1] Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije, SL L 269, 10.10.2013., str. 1.

[2] Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću:
za 2019.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52019SC0434,
za 2020.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0339,
za 2021.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0382,
za 2022.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0029,
za 2023.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=COM:2024:395:FIN.

[3] Uredba (EU) 2019/632 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o izmjeni Uredbe (EU) br. 952/2013 radi produljenja prijelazne uporabe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka predviđene u Carinskom zakoniku Unije (SL L 111, 25.4.2019., str. 54.).

[4] Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/2879 od 15. prosinca 2023. o uspostavi programa rada za razvoj i uvođenje elektroničkih sustava iz Carinskog zakonika Unije, SL L 202302879, 22.12.2023., str. 1., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302879.

[5] Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/512 od 13. ožujka 2025. o tehničkim protokolima za razvoj, održavanje i upotrebu elektroničkih sustava za razmjenu i pohranu informacija u skladu s Uredbom (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 2025/512, 20.3.2025., str. 1., https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/hrv.

[6] Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Carinskog zakonika Unije i Carinskog tijela Europske unije i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 952/2013 (COM(2023) 258 final).

3) prilagođenom carinskom režimu e-trgovine, zahvaljujući kojem će internetske platforme postati ključni akteri u osiguravanju da roba koja se prodaje na internetu izravno potrošačima u EU-u ispunjava sve carinske obveze.

Pravovremeni dovršetak elektroničkih sustava CZU-a važan je prioritet za ostvarivanje koristi za gospodarske subjekte koje donosi CZU. To je ključno za potporu i doprinos carinskoj reformi i razvoju budućeg centra EU-a za carinske podatke jer u protivnom znatna pojednostavnjenja predviđena carinskom reformom ne bi imala čvrste temelje.

2. SADRŽAJ IZVJEŠĆA

Projekti navedeni u programu rada za CZU mogu se podijeliti u tri kategorije sustava na temelju definicija navedenih u Provedbenoj uredbi o tehničkim protokolima za elektroničke sustave[7]:

i) **centralizirani transeuropski sustavi** koje će razviti ili modernizirati Komisija (što često zahtijeva razvoj ili modernizaciju nacionalnih sustava država članica);
ii) **decentralizirani transeuropski sustavi** koje će razviti ili modernizirati Komisija, ali koji imaju veliku nacionalnu komponentu koju trebaju uvesti države članice;
iii) **nacionalni sustavi** koje moraju razviti ili modernizirati isključivo države članice.

Ovo izvješće započinje objašnjenjem metode izrade izvješća i korištenih izvora (odjeljak 2.), a zatim kratko obuhvaća odgovornosti za elektroničke sustave CZU-a (odjeljak 3.). Nadalje, sadržava opći pregled različitih projekata i njihova napretka te se u njemu ističu moguća kašnjenja, ako su utvrđena, kao i predviđene mjere ublažavanja (odjeljak 4.). Općenita procjena napretka provedbe programa rada za CZU sažeta je u zaključku ovog izvješća (odjeljak 5.).

Ovom je izvješću **priložen radni dokument službi Komisije**[8], objavljen uz ovo izvješće, koji sadržava detaljne informacije o planiranju i napretku različitih projekata kako su izvijestile države članice. Taj je rad podržao vanjski izvođač.

Izvješće i radni dokument službi sastavljeni su na temelju informacija prikupljenih iz sljedećih **izvora**:

(1) nacionalnih planova projekata koje su države članice dužne dostaviti dvaput godišnje (u siječnju i lipnju).

Informacije prikupljene za svaki projekt uključuju konkretne datume, status i napredak svake od ključnih točki utvrđenih u programu rada za CZU;

(2) ankete proslijeđene državama članicama.

Informacije obuhvaćaju procjenu rizika, kašnjenja i razloga za takva kašnjenja te planirane i/ili poduzete mjere ublažavanja u vezi s projektima. Nadalje, nastavno na pristup iz 2023. države članice isto su tako dostavile informacije o iskustvima stečenima u okviru razvoja projekata i o mogućim dodatnim potrebama za potporom;

(3) bilateralnih sastanaka na visokoj razini s carinskim upravama za informacijske tehnologije država članica.

Tijekom bilateralnih sastanaka države članice navode potpune i točne informacije o statusu svakog projekta u okviru CZU-a, uključujući probleme na koje su naišle, te se oblikuju ideje za poboljšanje problematičnih situacija;

[7] Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/512 od 13. ožujka 2025. o tehničkim protokolima za razvoj, održavanje i upotrebu elektroničkih sustava za razmjenu i pohranu informacija u skladu s Uredbom (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 2025/512, 20.3.2025., str. 1., https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/hrv.

[8] Radni dokument službi Komisije uz Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom, SWD(2024) XX final.

(4) rezultata transeuropskih programa koordinacije i praćenja.

Ovo izvješće sadržava i analizu koja se temelji na detaljnijim informacijama koje su dostavili voditelji projekata u Glavnoj upravi Komisije za oporezivanje i carinsku uniju (GU TAXUD) i o kojima su izvijestile države članice u okviru programa koordinacije transeuropskih sustava, koji su na snazi od 2020.

3. ODGOVORNOSTI ZA ELEKTRONIČKE SUSTAVE CZU-A

Ovisno o arhitekturi sustava koju su dogovorile države članice i Komisija za svaki pojedini sustav (centralizirani, decentralizirani ili nacionalni), postoji **podjela uloga** s obzirom na **odgovornosti** za razvoj, uvođenje, rad i održavanje. Te su uloge utvrđene u Provedbenoj uredbi o tehničkim protokolima za elektroničke sustave, u kojoj se opisuje od kojih se komponenti ti sustavi sastoje i koja je njihova priroda, odnosno jesu li nacionalne (razvijene na nacionalnoj razini) ili zajedničke (razvijene na razini EU-a). Kad je riječ o arhitekturi, centralizirani i decentralizirani sustavi transeuropske su prirode i kao standard sadržavaju zajedničke komponente, ponekad u kombinaciji s nacionalnim komponentama, dok se nacionalni sustavi sastoje samo od nacionalnih komponenti.

U skladu s člankom 103. Provedbene uredbe o tehničkim protokolima za elektroničke sustave Komisija razvija, ispituje i pušta u rad **zajedničke komponente** te njima upravlja, a ispitati ih mogu države članice. Države članice razvijaju, ispituju i puštaju u rad **nacionalne komponente** te njima upravljaju.

Države članice osiguravaju interoperabilnost nacionalnih komponenti sa zajedničkim komponentama. Komisija osmišljava i održava zajedničke specifikacije za decentralizirane sustave u bliskoj suradnji s državama članicama. Države članice razvijaju, primjenjuju i održavaju sučelja kako bi pružile funkcionalnost decentraliziranih sustava koja je potrebna za razmjenu informacija s gospodarskim subjektima i drugim osobama s pomoću nacionalnih komponenti i sučelja te s drugim državama članicama s pomoću zajedničkih komponenti.

4. GLOBALNI PREGLED NAPRETKA U POGLEDU ELEKTRONIČKIH SUSTAVA CZU-A

Program rada za CZU sadržava 17 projekata kojima se nastoje uvesti potrebni elektronički sustavi, uključujući 14 **transeuropskih projekata** za koje su odgovorne Komisija i države članice (u okviru kojih nastaju centralizirani i decentralizirani sustavi) te tri **nacionalna projekta** pod isključivom odgovornošću država članica (u okviru kojih nastaju nacionalni sustavi).

4.1. PROJEKTI ZAVRŠENI PRIJE 2024.

Komisija izvješćuje o uspješnom uvođenju sljedećih **devet novih ili moderniziranih sustava**:

- sustav registriranih izvoznika u okviru CZU-a – *REX* (novo): uvedeno 2017.,
- carinske odluke u okviru CZU-a – *CDS* (novo): uvedeno 2017.,
- izravan pristup gospodarskih subjekata u okviru CZU-a europskim informacijskim sustavima – *UUM&DS* (jedinstveno upravljanje korisnicima i digitalni potpis) (novo): uvedeno 2017.,
- drugo izdanje sustava registracije i identifikacije gospodarskih subjekata u okviru CZU-a – *EORI2* (modernizacija): uvedeno 2018.,
- sustav Surveillance 3 u okviru CZU-a – *SURV3* (modernizacija): uvedeno 2018.,
- obvezujuće tarifne informacije u okviru CZU-a – *BTI* (modernizacija): uvedeno 2019.,

- sustav ovlaštenih gospodarskih subjekata u okviru CZU-a – *AEO* (modernizacija): uvedeno 2019.,
- informativni obrasci za posebne postupke u okviru CZU-a – *INF* (novo): uvedeno 2020.,
- sustav kontrole uvoza 2. u okviru CZU-a – 1. i 2. verzija – *ICS2 – 1. i 2. verzija* (modernizacija): uvedeno 2021. odnosno 2023.

4.2. TEKUĆI I ZAVRŠENI PROJEKTI 2024.

Ovim se izvješćem nastoje istaknuti postignuća Komisije i država članica te probleme na koje su naišle u provedbi tekućih projekata 2024.

U odjeljku 4.2.1. nalazi se pregled **šest transeuropskih projekata** čije je uvođenje planirano 2024. i 2025. U okviru pet od tih projekata predviđena su razdoblja uvođenja do kraja 2024., kako je utvrđeno u pravnom okviru programa rada za CZU.

U odjeljku 4.2.2. opisuje se provedba **triju nacionalnih projekata**, a to su *Obavijest o dolasku* / *obavijest o podnošenju carini* / *privremeni smještaj* (takozvani nacionalni sustavi ulaska), *nacionalni sustavi uvoza* i *posebni postupci*. Prvotno je planirano da ti projekti postanu operativni do 31. prosinca 2022., kako je utvrđeno u CZU-u. Međutim, zbog nemogućnosti da ispune taj rok i kako je prethodno utvrđeno u godišnjim izvješćima o napretku u okviru CZU-a, nekoliko država članica zatražilo je odstupanje na temelju članka 6. stavka 4. CZU-a. Stoga je Komisija 1. veljače 2023. donijela provedbene odluke kojima se određenim državama članicama odobravaju odstupanja i produljuje rok za nacionalne sustave uvoza i područje uvoza posebnih postupaka te za nacionalne sustave ulaska za zračni prijevoz do 31. prosinca 2023., a utvrđeno je i daljnje usklađivanje s različitim verzijama sustava ICS2 za druge vrste prijevoza.

4.2.1. Transeuropski projekti

Transeuropski projekti imaju posebnu strukturu. Mogu imati i središnje i nacionalne elemente, kao i više faza ili komponenti. Kako je navedeno u članku 278. stavku 3. CZU-a, ti projekti moraju se dovršiti najkasnije do 31. prosinca 2025. U nastavku se ukratko opisuje svaki od tih projekata i dosad ostvareni napredak.

1) **Upravljanje osiguranjima u okviru CZU-a** – GUM (novo): cilj je osigurati djelotvorno i učinkovito upravljanje različitim vrstama osiguranja u EU-u, a posebno ubrzati obradu i poboljšati sljedivost i praćenje iznosa osiguranja među carinskim uredima.

   Napredak: *prva komponenta sustava GUM*, namijenjena centraliziranom upravljanju osiguranjima koja se mogu primjenjivati u više država članica, postala je **funkcionalna 11. ožujka 2024.** u okviru sustava carinskih odluka. S obzirom na međusobnu povezanost tih dviju komponenti, aktivnosti ispitivanja sukladnosti i dalje će biti dostupne sve dok države članice ne uvedu drugu komponentu sustava *GUM*.

   Kad je riječ o nacionalnoj komponenti, drugoj komponenti sustava *GUM*, očekuje se da će države članice u razdoblju od ožujka 2024. do lipnja 2025. uspostaviti operativne veze sa središnjom komponentom. Nekoliko država članica izvijestilo je da su dovršile uvođenje nacionalne komponente. Međutim, većina država članica izvijestila je o niskoj do srednjoj razini rizika za pravovremenu provedbu projekta do drugog tromjesečja 2025.

   Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 3.6.2. i odjeljak 4.1.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

2) **Sustav za kontrolu uvoza druge generacije u okviru CZU-a** – *ICS2* (modernizacija): nastoji se povećati sigurnost i zaštita lanca opskrbe poboljšanjem kvalitete, arhiviranja, dostupnosti i razmjene podataka u kontekstu naprednih informacija o teretu.

Napredak: u okviru *treće verzije sustava ICS2* proširenо je područje primjene sa zračnog prijevoza na pomorski promet i promet unutarnjim plovnim putovima te cestovni i željeznički promet. Kad je riječ o centraliziranom sustavu, aktivnosti ispitivanja sukladnosti predmetne verzije provode isključivo gospodarski subjekti.

Sveukupno gledajući, gospodarski subjekti počinju upotrebljavati *treću verziju sustava ICS2* u tri koraka: pomorski prijevoznici i prijevoznici unutarnjim plovnim putovima počinju ga upotrebljavati do 4. prosinca 2024., prijevoznici u pomorskom prometu i prometu unutarnjim plovnim putovima do 1. travnja 2025.,a cestovni i željeznički prijevoznici do 1. rujna 2025. Većina država članica navela je da se projekt za pomorski promet provodi u skladu s planom, dok su za druge vrste prijevoza navele nizak rizik od nepoštovanja roka iz programa rada za CZU.

Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 4.2.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

3) **Dokaz o statusu robe Unije u okviru CZU-a** – *PoUS* (novo): nastoji se omogućiti pohranjivanje, upravljanje i raspolaganje svim dokazima koje gospodarski subjekti dostavljaju radi dokazivanja da njihova roba ima status robe Unije. Zbog ovisnosti o carinskom robnom manifestu u okviru CZU-a (CGM) i europskom okružju jedinstvenog pomorskog sučelja (EMSWe) projekt će se dovršiti u dvije faze kako bi se rizici i nedosljednosti sveli na najmanju mjeru.

Napredak: *prva fazaPoUS-a* pokrenuta je **1. ožujka 2024.**, kako je i planirano.

Kad je riječ o *drugoj fazi PoUS-a*, Komisija je dovršila tehničke specifikacije u drugom tromjesečju 2023., dok je dovršetak aktivnosti ispitivanja sukladnosti predviđen za treće tromjesečje 2025.

Države članice i Komisija nastoje pravovremeno provesti projekt do zakonskog roka 15. kolovoza 2025. Za projekt je utvrđena srednja do visoka razina rizika s obzirom na ovisnost o okruženju EMSWe.

Za više pojedinosti vidjeti odjeljke 3.9.2. i 4.3.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

4) **Centralizirano carinjenje za uvoz u okviru CZU-a** – novim transeuropskim sustavom centraliziranog carinjenja za uvoz (engl. „Centralised Clearance for Import", CCI) osigurava se digitalizacija centraliziranog postupka carinjenja na europskoj razini kako je definirano u Carinskom zakoniku Unije (CZU). Taj sustav pouzdanim gospodarskim subjektima omogućuje podnošenje carinske deklaracije nadzornom carinskom uredu u državi članici njihova poslovnog nastana za robu koja je fizički podnesena carinskom uredu u bilo kojoj drugoj državi članici, što pak omogućuje digitalnu, učinkovitu, predvidljivu i koordiniranu obradu carinske deklaracije i puštanje robe među carinskim uredima koji se nalaze u različitim državama članicama.

Sustav CCI uvodi se u dvije faze.

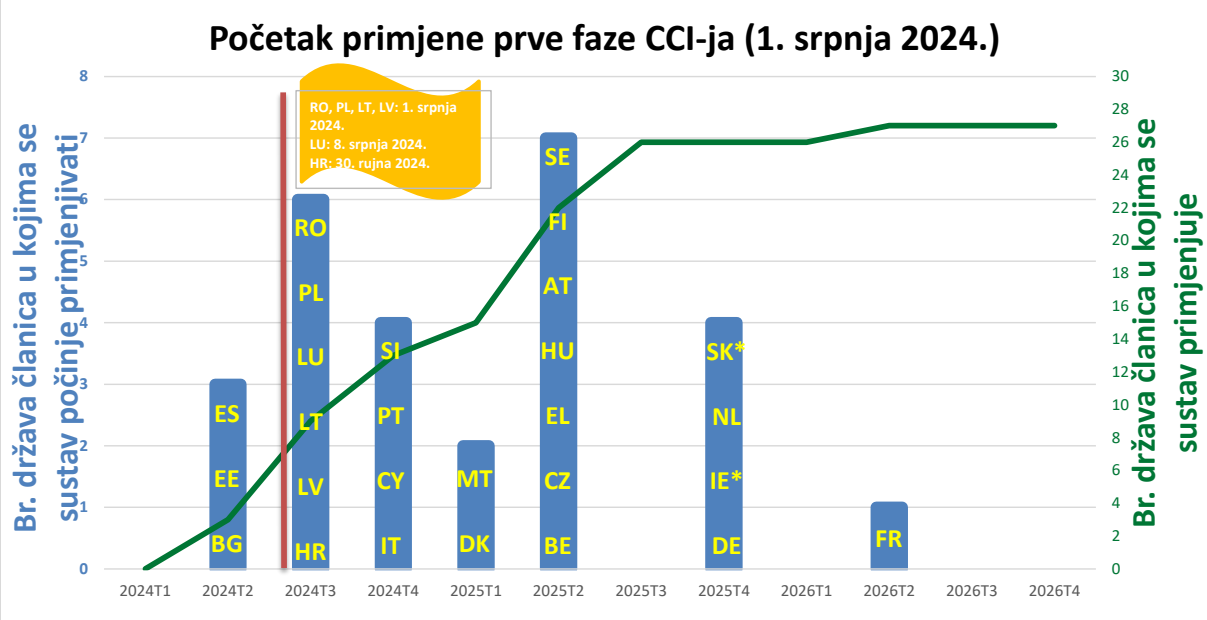
Prva faza sustava CCI omogućuje automatiziranu obradu standardne i pojednostavnjene deklaracije, uključujući prethodno podnesene carinske deklaracije i dopunske deklaracije periodične ili opće naravi za stavljanje robe u postupak puštanja u slobodni promet, carinsko skladištenje, unutarnju proizvodnju i upotrebu u posebne svrhe. U ***drugoj fazi sustava CCI*** njegova se primjena na temeljima prve faze proširuje na **sve preostale slučajeve povezane sa sustavom CCI**, uključujući **složenije vrste deklaracija i tokove procesa**. u njoj se nastoji dovršiti digitalna integracija i funkcionalnost centraliziranog carinjenja za uvoz u cijelom EU-u.

Obje su faze međusobno povezane. **Prva faza preduvjet je za drugu fazu**, a neke države članice odlučile su istovremeno provesti obje faze kako bi pojednostavnile nacionalne mjere.

Napredak: kad je riječ o *prvoj fazi sustava CCI*, Komisija napreduje u skladu s rasporedom i u tijeku je ispitivanje sukladnosti s državama članicama. Projektu je dodijeljena srednja do visoka razina rizika zbog ovisnosti o spremnosti država članica za modernizaciju *nacionalnih sustava uvoza*, što je preduvjet za uvođenje *CCI-ja*.

Prva faza uvođenja sustava CCI započela je **1. srpnja 2024. zahvaljujući spremnosti zajedničkih komponenti i nekih nacionalnih komponenti**. Kako je prikazano na slici 1 u nastavku, prva faza CCI-ja dostupna je europskim poduzećima u devet država članica (BG, EE, ES, LU, LT, LV, PL, RO, HR) u rujnu 2024. Do 2. lipnja 2025. planiraju se postupno pridružiti BE, CZ, DK, EL, CY, IT, MT, AT, HU, PT, FI, SE i SI. Do 31. prosinca 2025. planiraju se postupno pridružiti DE, SK, NL i IE. Francuska se namjerava pridružiti nakon 2025.

Svaka plava traka uključuje broj država članica koje su uvele sustav CCI, zelena linija prikazuje (očekivani) ukupan broj država članica s funkcionalnim sustavom, a crvena linija predstavlja pravnu ključnu etapu 1. srpnja 2024.

Slika 1: Pokretanje prve faze sustava CCI u državama članicama

Kad je riječ o *drugoj fazi CCI-ja*, Komisija je 2022. dovršila tehničke specifikacije i stavljeno je na raspolaganje ispitivanje sukladnosti.

Kako bi pomogla državama članicama i gospodarskim subjektima u provedbi svih slučajeva i postupaka povezanih sa sustavom *CCI*, Komisija je osmislila paket tehničkih specifikacija za *drugu fazu CCI-ja*, u kojem su objedinjene specifikacije za obje faze, zajedno s vodičem.

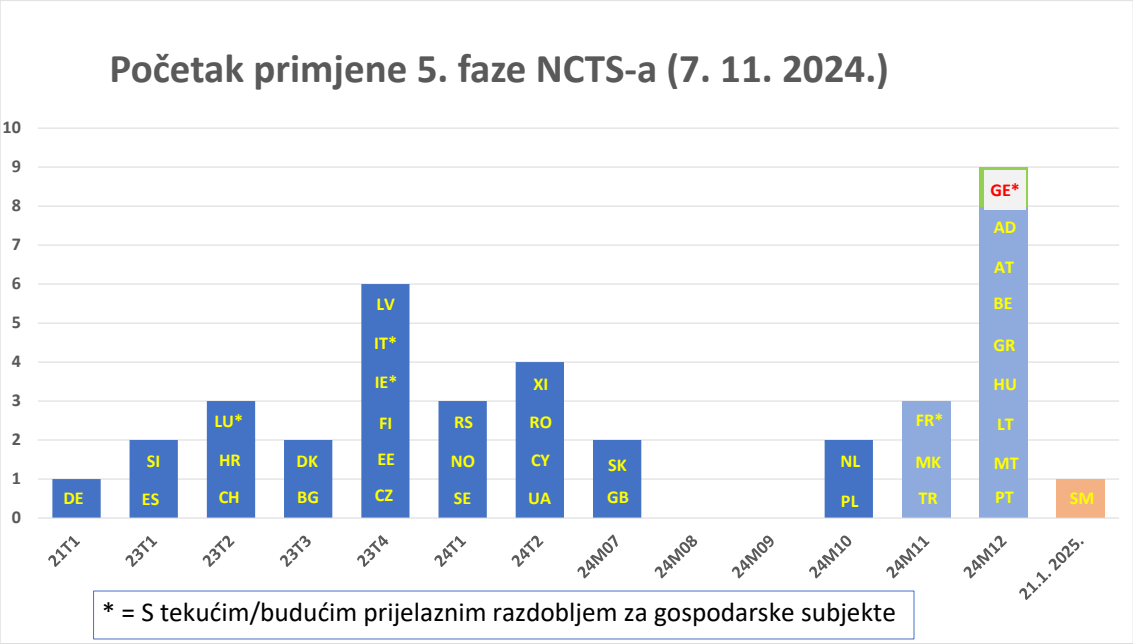
Kad je riječ o procjeni razine potpunosti cjelokupnog sustava *CCI*, većina država članica izvijestila je da razvoj sustava napreduje, uz određena jamstva da će 2. srpnja 2025. ostvariti ključnu etapu konačnog uvođenja sustava.

Za više pojedinosti vidjeti odjeljke 3.5.2. i 4.4.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

5) **Novi računalni provozni sustav u okviru CZU-a** – *NCTS* (modernizacija): njime se nastoji uskladiti postojeći Unijin i zajednički provozni sustav s pravnim odredbama CZU-a, što

uključuje usklađivanje s podatkovnim zahtjevima CZU-a i usklađivanje sučelja s ostalim sustavima.

Napredak: prema programu rada za CZU iz 2023. *peta faza NCTS-a* može se provesti u dva koraka: osnovne funkcije do 1. prosinca 2023. uz zadržavanje kontinuiteta poslovanja u skladu s CZU-om i sporedne funkcije do 2. prosinca 2024. Gospodarski subjekti obaviješteni su da države članice mogu osigurati prijelazno razdoblje za potpunu provedbu do 2. prosinca 2024.

Slika 2: Pokretanje pete faze NCTS-a u državama članicama

Sveukupno gledajući, u kontekstu *pete faze NCTS-a* postignut je znatan napredak. Kako je prikazano na slici 2, 14 država članica pokrenulo je sustav s osnovnim funkcijama do 1. prosinca 2023., a do listopada 2024. pridružilo se 11 država članica. Sve države članice ponovno su potvrdile svoju spremnost za pravovremeno uvođenje osnovnih i sporednih funkcija do 2. prosinca 2024., uz iznimku nekoliko država članica koje bi uvele funkcije ubrzo nakon toga, ali najkasnije 21. siječnja 2025., što je krajnji datum za primjenu četvrte faze NCTS-a.

Vremenski okvir *šeste faze NCTS-a* sinkroniziran je s vremenskim okvirom *treće verzije sustava ICS2*[9]. Većina država članica izvijestila je o niskom riziku povezanom s uvođenjem sustava do 1. rujna 2025., a neke od njih već su ostvarile napredak u vezi s tehničkim specifikacijama. Međutim, tri države članice (FR, PL i RO) navele su da se planiraju pridružiti uvođenju sustava nakon isteka roka.

Za više pojedinosti vidjeti odjeljke 3.7.2. i 4.5.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

6) **Automatizirani sustav izvoza u okviru CZU-a** – *AES* (modernizacija): njime se nastoje provesti zahtjevi CZU-a za izvoz i izlaz robe te pojednostavnjenja CZU-a za trgovinu.

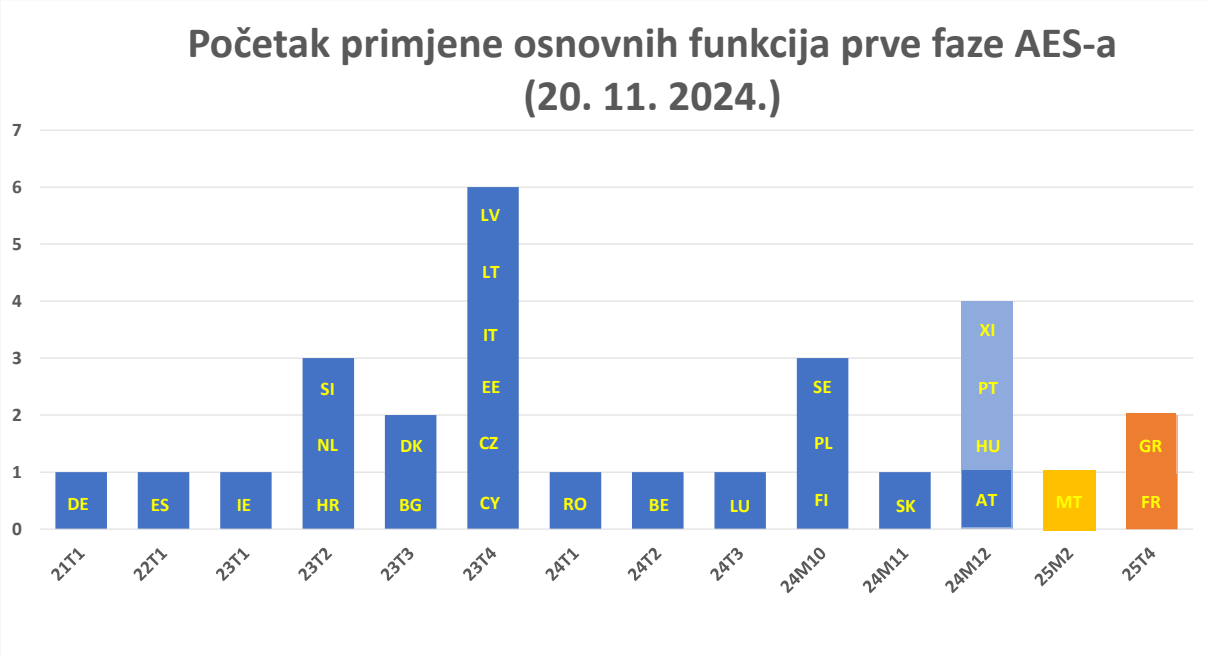
[9] Kako je predviđeno u programu rada za CZU iz 2023., *peta faza NCTS-a* bit će u potpunosti uvedena do 21. veljače 2025. Prelazak s *pete faze NCTS-a* na *šestu fazu NCTS-a* predviđen je u razdoblju od 1. ožujka 2025. do 1. rujna 2025., odnosno u istom razdoblju u kojem će doći do prelaska s *druge verzije sustava ICS2* na *treću verziju sustava ICS2*, što će omogućiti sinkronizaciju tih sustava.

Napredak: prema programu rada za CZU iz 2023. države članice mogu uvesti *AES* u tri koraka: osnovne funkcije do 1. prosinca 2023., razvoj sučelja za povezivanje sa sustavom kontrole kretanja trošarinskih proizvoda do 13. veljače 2024. i sporedne funkcije do 2. prosinca 2024.

Države članice izvijestile su o znatnom napretku. Kako je prikazano na slici 3., 12 država članica pokrenulo je sustav s osnovnim funkcijama do 1. prosinca 2023., a do sredine listopada 2024. pridružilo se sedam država članica. Sve preostale države članice osim Francuske i Grčke pokrenut će sustav s barem osnovnim funkcijama i sučeljem za povezivanje sa sustavom kontrole kretanja trošarinskih proizvoda prije 11. veljače 2025., a većina će se pridružiti prije kraja 2024.

Kad je riječ o nacionalnom sustavu, većina država članica uvela je *drugu komponentu AES-a* ili će je uvesti prije roka 2. prosinca 2024.

Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 3.8.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

Slika 3: Pokretanje AES-a u državama članicama

Ukratko, kad je riječ o statusu navedenih transeuropskih projekata, Komisija je i dalje na putu da ispuni zakonske rokove dogovorene u kontekstu CZU-a i programa rada za CZU. Kad je riječ o uvođenju nacionalnih komponenti tih transeuropskih sustava u državama članicama, utvrđeni su ozbiljni rizici od kašnjenja, posebno za *CCI* i *AES* (vidjeti odjeljak 4.3.).

4.2.2. Nacionalni projekti

Države članice trebale su dovršiti modernizaciju svojih sustava u okviru **tri potpuno nacionalna projekta**[10] do 31. prosinca 2022., u skladu s člankom 278. stavkom 2. CZU-a. Međutim, 22 države članice nisu mogle ispuniti taj rok i na njihov zahtjev odobreno im je odstupanje, stoga je rok za uvođenje

[10] Taj vremenski okvir isključuje izvoznu komponentu nacionalnog sustava posebnih postupaka, čije su aktivnosti i planiranje međusobno povezani s *AES-om*.

produljen do 31. prosinca 2023.[11] U prošlogodišnjem izvješću navedena su određena daljnja kašnjenja, koja se prvenstveno odnose na nacionalni sustav uvoza i sustav za privremeni smještaj. Do kraja 2024. većina država članica uvela je različite sustave ulaska i uvoza, iako treba napomenuti da neki funkcioniraju u iteracijama i da će se neke funkcije ili modernizacije podatkovnog modela uvesti u naknadnim verzijama sustava. U tom je pogledu potpuna provedba tih projekata u znatnom broju država članica i dalje u tijeku.

Napredak svakog nacionalnog projekta opisan je u nastavku i prikazan na slici 4.

1) **Obavijest o dolasku, obavijest o podnošenju carini i privremeni smještaj u okviru CZU-a** (*AN, PN i TS*) (modernizacija): nastoji se automatizirati nacionalne postupke ulaska i uskladiti razmjenu podataka između trgovine i carine u svim državama članicama.

   Napredak: u prethodnim godišnjim izvješćima o napretku u okviru CZU-a utvrđeno je da postoji rizik za pravovremeno uvođenje nacionalnih sustava. Kako je prikazano na slici 4, većina država članica namjerava dovršiti provedbu do kraja 2024., uzimajući u obzir povezanost s *trećom verzijom sustava ICS2*.

   Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 3.1.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

2) **Nacionalni sustavi uvoza u okviru CZU-a** – *NIS* (modernizacija): nastoje se provesti svi zahtjevi u vezi s postupcima i podacima koji se odnose na uvoz robe kako su navedeni u CZU-u.

   Napredak: od 2022. nekoliko država članica prijavilo je da postoji rizik da neće stići pravovremeno provesti projekt, zbog čega im je odobreno odstupanje i produljen rok. Kako je prikazano na slici 4, *modernizaciju NIS-a* uvelo je 15 država članica. Međutim, nekoliko država članica uvelo je sustav, ali ga je potrebno dodatno modernizirati (IE, PL i SK), dok u četirima državama članicama provedba nije predviđena do kraja 2024.

   Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 3.2.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

3) **Posebni postupci u okviru CZU-a** – *SP* (modernizacija): nastoje se uskladiti posebni postupci (tj. carinsko skladištenje, upotreba u posebne svrhe, privremeni uvoz te unutarnja i vanjska proizvodnja).

   Napredak: kako je prikazano na slici 4, 18 država članica dovršilo je *drugu komponentu SP-a*. Preostale države članice kasne s provedbom, od čega u njih četiri nije predviđeno uvođenje sustava do kraja 2024.

   Kad je riječ o *prvoj komponenti SP-a*, većina država članica uvela je sustav ili će ga uvesti do 2. prosinca 2024. unatoč međuovisnosti sa sustavom *AES*.

[11] Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/235 od 1. veljače 2023. o odobravanju odstupanja koje su zatražile određene države članice na temelju Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća radi upotrebe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka za razmjenu i pohranu informacija za obavijest o dolasku broda za plovidbu ili zrakoplova (SL L 32, 3.2.2023., str. 220.).
Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/234 od 1. veljače 2023. o odobravanju odstupanja koje su zatražile određene države članice na temelju Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća radi upotrebe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka za razmjenu i pohranu informacija za obavijesti o podnošenju carini povezane s robom unesenom na carinsko područje Unije (SL L 32, 3.2.2023., str. 217.).
Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/236 od 1. veljače 2023. o odobravanju odstupanja koje su zatražile određene države članice na temelju Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća radi upotrebe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka za razmjenu i pohranu informacija za deklaraciju povezanu s robom koja nije roba Unije, a podnesena je carini (SL L 32, 3.2.2023., str. 223.).
Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/237 od 1. veljače 2023. o odobravanju odstupanja koje su zatražile određene države članice radi upotrebe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka za razmjenu i pohranu informacija povezanih s carinskim deklaracijama za robu unesenu na carinsko područje Unije iz članaka 158., 162., 163., 166., 167., od 170. do 174., 201., 240., 250., 254. i 256. Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Carinskom zakoniku Unije (SL L 32, 3.2.2023., str. 226.).

Za više pojedinosti vidjeti odjeljke 3.3.2. i 3.4.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

	AN	PN	TS	NIS	SP IMP
Rok iz programa rada za CZU	31. prosinca 2022., s produljenjem do 31. prosinca 2023.[1]			31. prosinca 2022., s produljenjem do 31. prosinca 2023.[2]	
AT	1. srpnja 2023.	1. lipnja 2023.	**2. lipnja 2025.**	**1. travnja 2025.**	**1. travnja 2025.**
BE	30. lipnja 2023.	5. srpnja 2023.	29. studenoga 2023.	28. kolovoza 2024.	28. kolovoza 2024.
BG	1. ožujka 2023.	10. studenoga 2023.	10. studenoga 2023.	10. studenoga 2023.	10. studenoga 2023.
CY	30. listopada 2024.	30. listopada 2024.	30. listopada 2024.	30. listopada 2024.	30. listopada 2024.
CZ	5. prosinca 2023.	5. prosinca 2023.	5. prosinca 2023.	**15. prosinca 2025.**	**15. prosinca 2025.**
DE	nije primjenjivo	6. ožujka 2021.	6. ožujka 2021.	31. listopada 2022.	6. ožujka 2021.
DK	6. studenoga 2023.	6. studenoga 2023.	**8. ožujka 2025.**	**8. ožujka 2025.**	**8. ožujka 2025.**
EE	1. listopada 2023.	15. ožujka 2021.	1. srpnja 2021.	1. srpnja 2021.	1. srpnja 2021.
ES	1. ožujka 2023.	1. siječnja 2024.	1. siječnja 2024.	5. rujna 2023.	5. rujna 2023.
FI	31. ožujka 2023.	31. ožujka 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2022.
FR	30. lipnja 2023.	6. ožujka 2024.	6. ožujka 2024.	30. studenoga 2024.	30. studenoga 2024.
GR	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2023.	**30. lipnja 2025.**	**30. lipnja 2025.**	**30. lipnja 2025.**
HR	1. srpnja 2023.	1. ožujka 2023.	17. travnja 2023.	1. siječnja 2023.	1. siječnja 2023.
HU	2. travnja 2024.	2. travnja 2024.	2. travnja 2024.	1. studenoga 2023.	1. studenoga 2023.
IE	1. srpnja 2023.	23. studenoga 2020.	23. studenoga 2020.	**20. siječnja 2026.***	23. studenoga 2020.
IT	13. prosinca 2022.	13. prosinca 2022.	13. prosinca 2022.	30. studenoga 2022.	30. studenoga 2022.
LT	1. ožujka 2023.	28. veljače 2023.	31. listopada 2023.	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2023.
LU	1. ožujka 2023.	10. siječnja 2023.	10. siječnja 2023.	2. svibnja 2023.	2. svibnja 2023.
LV	24. rujna 2017.	24. rujna 2017.	24. rujna 2017.	4. lipnja 2018.	4. lipnja 2018.
MT	4. studenoga 2024.	4. studenoga 2024.	4. studenoga 2024.	**31. siječnja 2025.**	**31. siječnja 2025.**
NL	30. lipnja 2023.	1. prosinca 2023.	1. prosinca 2023.	1. travnja 2022.	1. travnja 2022.
PL	1. srpnja 2023.	20. listopada 2024.	20. listopada 2024.*	20. listopada 2024.*	28. ožujka 2022.
PT	28. listopada 2024.	28. listopada 2024.	28. listopada 2024.	28. listopada 2024.	28. listopada 2024.
RO	1. svibnja 2024.	30. rujna 2024.	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2024.
SE	1. ožujka 2023.	27. rujna 2023.	1. listopada 2024.	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2023.
SI	1. ožujka 2023.	1. ožujka 2023.	1. ožujka 2024.	1. siječnja 2022.	1. siječnja 2022.
SK	1. ožujka 2023.	1. listopada 2023.	**2. lipnja 2025.***	**1. srpnja 2025.***	11. lipnja 2016.

Legenda	
	Uvođenje završeno do 31. prosinca 2024.
	Sustav nije uveden do 31. prosinca 2024.
	U nacionalnim planovima projekata nisu predviđeni datumi ili uvođenje nije primjenjivo

Slika 4: Planiranje uvođenja nacionalnih sustava ulaska/uvoza

[1] Do 31. prosinca 2023. za države članice kojima je odobreno odstupanje. Osim toga, FI i GR dostavili su datume u tromjesečjima, stoga ako je tromjesečje unutar roka iz programa rada za CZU, uvođenje se smatra u skladu s planom.
[2] Do 31. prosinca 2023. za države članice kojima je odobreno odstupanje ili do 1. srpnja 2024. ako se primjenjuje članak 2. stavak 4. točka (a) Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/2446.
* Nacionalni sustav moderniziran je na vrijeme, ali iziskuje daljnje usklađivanje s CZU-om i modelom carinskih podataka EU-a.

Ukratko, države članice trenutačno dovršavaju modernizaciju svojih triju potpuno nacionalnih projekata. Znatan broj država članica prijavio je kašnjenja, koja se uglavnom odnose na privremeni smještaj, modernizaciju NIS-a i drugu komponentu SP-a, zbog čega sustavi nisu uvedeni unutar roka do

kraja 2023. To pak utječe na druga područja, kao što je sustav CCI, jer je modernizacija NIS-a važan preduvjet za uvođenje elektroničkog sustava.

4.3. RIZICI OD KAŠNJENJA S PROVEDBOM INFORMATIČKIH SUSTAVA U OKVIRU CZU-A

Komisija napreduje prema planu, odnosno nisu utvrđena kašnjenja izvan zakonskog roka ni rizici koji bi mogli dovesti do kašnjenja u uvođenju. Kašnjenja u državama članicama utječu na cjelokupni napredak transeuropskih sustava kao što su *ICS2*, *CCI*, *NCTS* i *AES*, što pak utječe na aktivnosti u okviru područja djelovanja Komisije. Zbog toga postaje potrebno dodatno ulagati u aktivnosti ispitivanja sukladnosti, koordinacije i potpore u okviru transeuropskih projekata. Osim toga, potrebna je i dodatna pomoć kad je riječ o alternativnim nacionalnim programima razvoja, uvođenja i praćenja, kao i proširenom održavanju središnjih komponenti u prijelaznim razdobljima.

Većina **država članica odlučno i postupno napreduje** u razvoju u okviru svoje odgovornosti, iako **neke od njih napreduju sporije** nego što je prvotno planirano, a neke nisu dovoljno iskoristile produljena razdoblja predviđena programom rada za CZU iz 2023. Zato je u nekim nacionalnim i transeuropskim projektima došlo do **kašnjenja izvan inicijalno propisanih ili produljenih rokova**.

Većina država članica ostvarila je znatan napredak u razvoju transeuropskih sustava, a nekoliko ih je nastojalo uvesti svoje sustave do kraja 2023. u skladu s početnim rokovima i odobrenim odstupanjima. Međutim, u nekima od njih i dalje su 2024. postojala kašnjenja, zbog čega su se planovi za uvođenje pomaknuli prema samom kraju vremenskog okvira za uvođenje ili izvan njega. Komisija je pozvala na strogo pridržavanje nacionalnih planova projekata kako bi uvođenje bilo pravovremeno.

Države članice navele su da za njihova kašnjenja postoji nekoliko razloga, od kojih je većina i dalje prisutna. Među njima su nedostatak financijskih i ljudskih resursa, suprotstavljeni prioriteti i međuovisnosti sustava. Osim toga, države članice izvijestile su da nacionalne informatičke infrastrukture ne odgovaraju tehničkim potrebama projekata te da postoje problemi povezani s kapacitetom izvođačâ i ovisnost o drugim dionicima. Nadalje, ostali čimbenici koji doprinose kašnjenjima uključuju produljena razdoblja ispitivanja usklađenosti, spremnost gospodarskih subjekata, odgođene ili neuspješne pozive na podnošenje ponuda, zahtjevne postupke javne nabave, probleme u upravljanju i složenost integracije sustava.

Kad je riječ o nacionalnim projektima za sustave ulaska i uvoza, u prethodnim izvješćima i odjeljku 4.2. navedeno je da su države članice u okviru svojih nacionalnih projekata podnijele službene zahtjeve za odstupanja zbog kašnjenja izvan zakonskih rokova, zbog čega se rok produljio do 31. prosinca 2023.[12]

Informacije navedene na slici 4 pokazuju da su države članice koje kasne s barem jednim projektom AT, CZ, DK, GR, dok je u nekim državama članicama potrebna daljnja modernizacija sustava kako bi se postigla potpuna usklađenost s CZU-om.

Kad je riječ o transeuropskim projektima navedenima u odjeljku 4.2. i kako je navedeno u popratnom radnom dokumentu službi Komisije, **nekoliko država članica obavijestilo je Komisiju o sljedećim kašnjenjima**:

- sljedeće države članice navele su planirani/stvarni datum početka primjene ***prve komponente posebnih postupaka*** koji je kasniji od roka iz programa rada za CZU: AT, CY, DK, FI, FR, GR, HU, IT, LT, LU, MT, PT, RO, SE i SK. Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 3.3. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću,
- sljedeće države članice navele su planirani/stvarni datum početka primjene ***treće verzije sustava ICS2*** koji je kasniji od roka iz programa rada za CZU[13]: DK, FI, LU, MT i RO. Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 4.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

[12] Za vrste prijevoza koji nije zračni prijevoz odstupanja za *obavijest o dolasku*, *obavijest o podnošenju carini* i *privremeni smještaj* traju do 29. veljače 2024.

[13] U reviziji programa rada za CZU iz 2023. predviđeno je uvođenje cjelovite *treće verzije sustava ICS2* u svim državama članicama do 3. lipnja 2024. Uvođenje *treće verzije sustava ICS2* planira se provesti u tri koraka: prvi korak odnosi se na pomorske prijevoznike i prijevoznike unutarnjim plovnim putovima (s vremenskim okvirom za uvođenje od

- sljedeće države članice navele su planirani datum početka primjene ***prve faze CCI-ja*** koji je kasniji od roka utvrđenog u programu rada za CZU[14]: AT, CY, CZ, DK, GR, FI, HU, IE, MT, NL, PT, SE, SI i SK. Osim toga, FI, PT i SK zatražili su odstupanje. BE, CZ, DE, FI, GR, NL i PL naveli su planirani/stvarni datum početka primjene ***druge faze CCI-ja*** koji je kasniji od roka iz programa rada za CZU. Osim toga, PT i SK zatražili su odstupanje. Za više pojedinosti vidjeti odjeljke 3.5. i 4.4. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću,
- AT, BE, CY, DK, ES, FI, FR, GR, HU, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SE i SK naveli su planirani/stvarni datum uvođenja osnovnih funkcija ***pete faze NCTS-a*** koji je kasniji od roka utvrđenog za taj prvi korak u programu rada za CZU[15]. Međutim, sve države članice uvele su sustav do 21. siječnja 2025., što je označilo kraj prijelaznog razdoblja. To je postignuće vrlo važno u provedbi programa rada za CZU. Kad je riječ o sporednim funkcijama, u nekoliko država članica zabilježena su kašnjenja, iako ona ne utječu na funkcioniranje pete faze novog NCTS-a jer ne postoji izravna povezanost sa sustavima drugih država članica,
- GR, PL i RO naveli su planirani/stvarni datum početka primjene ***šeste faze NCTS-ja*** koji je kasniji od roka iz programa rada za CZU. Taj projekt treba razmatrati u kontekstu treće verzije sustava ICS2. Za više pojedinosti vidjeti odjeljke 3.7. i 4.5. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću,
- sljedeće države članice navele su planirani/stvarni datum početka primjene osnovnih funkcija ***prve komponente AES-a*** koji je kasniji od roka za taj prvi korak iz programa rada za CZU[16]: AT, BE, CY, GR, HU, LU, MT, PL, PT, RO, SE, FR i SK.

  Međutim, važniji je konačni datum uvođenja AES-a 2. prosinca 2024. kako je definiran u programu rada za CZU s prijelaznim pravilima na snazi do 11. veljače 2025. Nekoliko država članica izvijestilo je o problemima koji bi mogli dovesti do vrlo malo kašnjenja (PT, MT, HU i AT). Međutim, o većem problemu izvijestile su dvije države članice (FR i GR), koje unatoč svim poduzetim mjerama nisu uspjele uvesti predmetnu komponentu na vrijeme, zbog čega je došlo do znatnog kašnjenja. Zbog toga potpuno uvođenje novog sustava AES trenutačno nije moguće, pa druge države članice i europska poduzeća moraju dulje ostati u prijelaznom razdoblju.

  S obzirom na kašnjenja u provedbi AES-a od Komisije je zatraženo da održava rad središnjeg pretvarača za razmjenu poruka do kraja 2025. kako bi se osigurao kontinuitet poslovanja i izbjegli poremećaji u trgovinskim tokovima. To je predstavljalo *de facto* produljenje prijelaznog razdoblja. Kako bi osigurala pravnu pokrivenost za produljenje, Komisija je predložila pravnu izmjenu Provedbene uredbe o tehničkim protokolima za elektroničke sustave u okviru CZU-a. Ta izmjena, o kojoj se glasalo 7. veljače 2025., donesena je u ožujku 2025. i omogućuje nastavak primjene prijelaznih mjera za izvoz i izlaz tijekom produljenog razdoblja do 14. prosinca 2025., dok će rok za države članice i dalje biti kako je utvrđen u programu rada za CZU,

3. lipnja 2024. do 4. prosinca 2024.), drugi korak odnosi se na otpremnike u pomorskom prometu i prometu unutarnjim plovnim putovima (s vremenskim okvirom za uvođenje od 4. prosinca 2024. do 1. travnja 2025.), a treći korak odnosi se na cestovne i željezničke prijevoznike (s vremenskim okvirom za uvođenje od 1. travnja 2025. do 1. rujna 2025.).

[14] U reviziji programa rada za CZU iz 2023. kraj vremenskog okvira za uvođenje predviđen je za 1. srpnja 2024.

[15] U reviziji programa rada za CZU iz 2023. predviđa se da će kraj vremenskog okvira za uvođenje osnovnih funkcija sustava biti 1. prosinca 2023., a za uvođenje preostalih funkcija 2. prosinca 2024. Do 2. prosinca 2024. sve države članice i gospodarski subjekti trebali bi primjenjivati *petu fazu sustava NCTS*. Kraj prijelaznog razdoblja predviđen je za 21. siječnja 2025.

[16] U reviziji programa rada za CZU iz 2023. predviđa se da će kraj vremenskog okvira za uvođenje osnovnih funkcija sustava biti 1. prosinca 2023., za razvoj usklađenog sučelja s EMCS-om 13. veljače 2024., a za uvođenje preostalih funkcija 2. prosinca 2024. Do 2. prosinca 2024. sve države članice i gospodarski subjekti trebali bi se koristiti sustavom *AES*. Kraj prijelaznog razdoblja predviđen je za 11. veljače 2025.

GR, FI, MT i FR naveli su planirani/stvarni datum početka primjene ***druge komponente AES-a*** koji je kasniji od roka iz programa rada za CZU. Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 3.8. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

- Sljedeće države članice navele su planirani datum početka primjene ***druge komponente GUM-a*** koji je kasniji od roka utvrđenog u programu rada za CZU[17]: GR, FI, DE i FR. Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 4.1. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.
- Projekt provedbe ***druge faze PoUS-a***, koja je povezana s europskim okružjem jedinstvenog pomorskog sučelja, iz carinske perspektive odvija se prema rasporedu, no može doći do kašnjenja zbog nepravovremene dostupnosti jedinstvenih nacionalnih pomorskih sučelja, za koje su zadužena pomorska tijela država članica.

Komisija pažljivo analizira i prati situaciju povezanu s navedenim projektima i poduzima mjere kako bi povećala svoju potporu (vidjeti odjeljak 4.4. u nastavku).

4.4. MJERE UBLAŽAVANJA

Države članice opisale su razne mjere za rješavanje problema (potencijalnih) kašnjenja i osiguravanje poštovanja zakonskih rokova. Te mjere uključuju optimizaciju raspodjele resursa, usvajanje prilagodljivih metodologija, provedbu integriranih rješenja za sustave i jačanje koordinacije s izvođačima kako bi se poboljšala učinkovitost i suradnja. Druge države članice planiraju poboljšati organizacijske strukture, pojednostavniti procese i usavršiti planiranje kako bi se unaprijedilo upravljanje projektima i donošenje odluka. Te mjere odnose se na nacionalne i transeuropske projekte.

S obzirom na kašnjenja u državama članicama **Komisija intenzivnije pruža potporu državama članicama u okviru nekoliko aktivnosti**.

Prvo, Komisija je **poboljšala nadzor i praćenje provedbe informatičkih sustava u okviru CZU-a** češćim prikupljanjem izvješća o napretku i organiziranjem bilateralnih sastanaka i misija na direktorskoj razini sa svakom državom članicom. Osim toga, provedba programa rada za CZU redovito je uvrštavana na dnevni red sastanaka i misija u organizaciji glavnog direktora te plenarnih sastanaka na visokoj razini s direktorima nacionalnih uprava država članica u okviru Skupine za carinsku politiku. Države članice potaknute su da poduzmu mjere ublažavanja.

Komisija je nastavila upotrebljavati prikaz višegodišnjeg strateškog plana za carinu (MASP-C) na temelju revizije tog plana iz 2023. i programa rada za CZU iz 2023. kako bi pratila napredak i ključne etape projekata te utvrdila kašnjenja u ranoj fazi. Prikaz se na tromjesečnoj osnovi podnosi državama članicama na sastanku ECCG-a i trgovinske zajednice.

Osim toga, kako je navedeno u programu rada za CZU i reviziji plana MASP-C iz 2023., Komisija utvrđuje posebne privremene etape kako bi se osiguralo neometano uvođenje decentraliziranih transeuropskih sustava i izbjegli dodatni troškovi.

Drugo, Komisija je **pojačala potporu koju pruža državama članicama u vezi s transeuropskim sustavima** tako što je počela primjenjivati agilan i iterativan pristup razvoju i uvođenju elektroničkih sustava CZU-a. Ta metoda, koja uključuje izradu prototipova, brzo rješavanje problema i uravnoteženo radno opterećenje za Komisiju i države članice, poboljšava kvalitetu sustava i doprinosi ostvarivanju vidljivog napretka. Države članice i gospodarski subjekti dobro su prihvatili taj pristup.

Nadalje, Komisija je od samog početka provedbe projekata uspostavila mehanizam suradnje među dionicima kako bi se unaprijedile pripremne aktivnosti, spriječile poteškoće u donošenju odluka i osigurala transparentnost redovitim dijeljenjem najnovijih informacija o projektima.

Komisija je isto tako nastavila koordinirati i pratiti programe za svaki od transeuropskih sustava koji iziskuju znatnu količinu rada u državama članicama radi razvoja nacionalnih komponenti.

[17] U reviziji programa rada za CZU iz 2023. predviđa se da će datum uvođenja *prve komponente GUM-a* biti 11. ožujka 2024., dok za *drugu komponentu GUM-a* početak vremenskog okvira za uvođenje trebaju odrediti države članice, a najraniji mogući datum uvođenja je 11. ožujka 2024.

Dodatne pojedinosti o aktivnostima provedenima za sustav ICS2, petu fazu NCTS-a i AES:

- **kad je riječ o transeuropskom sustavu *ICS2***, Komisija je na razne načine nastavila podupirati države članice i gospodarske subjekte u razvojnim aktivnostima za *treću verziju sustava ICS2*, među ostalim organizacijom posebnih internetskih seminara, pružanjem pomoći u obliku često postavljanih pitanja i koordinacijom plenarnih sastanaka kako bi se osigurala usklađenost planova projekata s Komisijinim ključnim etapama isporuke informatičkih sustava. Naposljetku, komunikacijske kampanje, internetski tečajevi osposobljavanja i dokumentacija stavljeni su na raspolaganje u javnoj knjižnici na platformi CIRCABC,
- **kad je riječ o *petoj fazi* transeuropskog sustava *NCTS* i transeuropskom sustavu *AES***, Komisija je nastavila s „programom koordinacije nacionalnih uprava" kako bi poduprla države članice u razvoju i uvođenju nacionalnih sastavnica. Program je proširen radi nadziranja prelaska država članica i gospodarskih subjekata na *petu fazu NCTS-a* i sustav *AES*, praćenja operativnog kontinuiteta tijekom prelaska i poticanja bliže suradnje s državama članicama. Aktivnosti uključuju posebnu službu za pomoć korisnicima, virtualne sastanke za smanjenje kašnjenja u razvoju sustava na razini država članica, širenje ažuriranih informacija trgovinskoj zajednici i redovito izvješćivanje ECCG-a i CPG-a. Osim toga, od prvog tromjesečja 2021. Komisija objavljuje tromjesečna konsolidirana izvješća o napretku u prelasku na nove sustave, u kojima su navedeni ključni pokazatelji uspješnosti za rano otkrivanje upozorenja.

Nadahnuta programima praćenja i koordinacije za druge transeuropske projekte, Komisija je pojačala svoje aktivnosti radi pomnog praćenja napretka država članica u razvoju nacionalnih komponenti **za projekt CCI-ja** te je od prvog tromjesečja 2024. uspostavila tromjesečno konsolidirano izvješće o napretku. Nadalje, Komisijin poseban poslovni tim za CCI nastavio je odgovarati na pitanja država članica o uvozu i pojednostavnjenjima uvoza, kao što je centralizirano carinjenje. Osim toga, svaki tjedan ili svaka dva tjedna održavali su se redoviti tehnički sastanci te sastanci za iznošenje povratnih informacija o ispitivanju sukladnosti.

Treće, Komisija je zatražila informacije država članica o ograničenjima s kojima se suočavaju i o potpori koja im je potrebna za ublažavanje rizika. Države članice sudjelovale su u **istraživanju** u kojem su navele da su bilateralni sastanci na direktorskoj razini i tehnički dijalog s GU-om TAXUD bili vrlo korisni. Tehničke internetske seminare i aktivnosti razmjene informacija koje omogućuje Komisija ocijenile su korisnima. Neke su predložile dodatne operativne smjernice i osposobljavanja, smjernice za gospodarske subjekte i pomoć uz podršku poslovanju i stručno znanje. Te je prijedloge Komisija provela u praksi 2024.

Četvrto, na temelju rezultata istraživanja i bilateralnih rasprava s državama članicama pokazalo se da je često razlog kašnjenja upravo nedostatak odgovarajućeg financiranja. Komunikacijom Komisije o novom pozivu na financiranje u okviru Instrumenta za tehničku potporu **(TSI) 2025.** nastoji se informirati države članice o mogućnosti dobivanja potpore za digitalnu transformaciju u okviru CZU-a.

Peto, kako bi se ispunile posebne potrebe država članica u svakodnevnom upravljanju digitalnim programom CZU-a, tri države članice (FR, MT i GR) sudjelovale su u pilot-projektu koji je Komisija uspostavila **s jednim savjetodavnim društvom** krajem 2023. Te su države članice 2024. izvijestile da su pruženi uvidi i preporuke bili vrlo korisni za bolje razumijevanje problema i načina na koje ih je moguće riješiti kako bi se izbjegla daljnja kašnjenja.

Naposljetku, Komisija je nastavila provedbu postupka za prikupljanje **stečenih iskustava** i **najboljih primjera iz prakse** za razvoj digitalnih projekata. U tu svrhu te su informacije prikupljene u okviru istraživanja provedenog 2024., čiji su rezultati dodani u odjeljak 1.2. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

Budući da se približavamo kraju 2025., od država članica zatraženo je da u novom programu rada za CZU ustraju na ispunjavanju rokova. Za potpunu provedbu informatičkih sustava u okviru CZU-a preostala je još samo godina dana. **Potrebno je uložiti izuzetan trud i smjesta djelovati** kako bi se izbjegla kašnjenja i osigurao kontinuitet poslovanja za transeuropske sustave. U skladu s pravom EU-a

Komisija je službeno komunicirala s državama članicama u kojima su zabilježena kašnjenja u uvođenju informatičkih sustava.

Iako Komisija pruža potporu na mnogo načina kako je prethodno navedeno, za razvoj i uvođenje nacionalnih komponenti i sustava odgovorne su države članice. Podjela uloga utvrđena je i dogovorena sa svim dionicima od samog početka i trebala bi se poštovati tijekom cijelog životnog ciklusa projekata.

4.5. TRENUTAČNO STANJE U ZEMLJAMA KANDIDATKINJAMA ILI POTENCIJALNIM ZEMLJAMA KANDIDATKINJAMA

Buduće zemlje kandidatkinje ili potencijalne zemlje kandidatkinje i druge ugovorne stranke Konvencije o zajedničkom provoznom postupku morat će uzeti u obzir prelazak na modernizirane elektroničke sustave predviđene CZU-om i nove informatičke pristupe utvrđene u prijedlogu reforme.

Komisija sustavno ne prati napredak zemalja kandidatkinja prema potpunom uvođenju elektroničkih sustava u okviru obveze izvješćivanja na temelju članka 278.a CZU-a. Međutim, u okviru strategije proširenja, koja uključuje sporazume o pridruživanju s EU-om, razvoj njihovih informatičkih sustava radi usklađivanja s carinskim zakonodavstvom EU-a ključan je element u redovitim procjenama koje provodi EU.

Zemlje kandidatkinje morat će se postupno povezati sa sustavima CZU-a ili ih uspostaviti kako bi se pridružile carinskom području EU-a. Ovisno o planiranom datumu pristupanja od njih se može zahtijevati i da se usklade s funkcijama budućeg centra EU-a za carinske podatke predloženima u paketu za carinsku reformu.

Ubuduće će u okviru priprema za proširenje koje uključuje zemlje kandidatkinje biti potrebno redovito provoditi nekoliko ključnih aktivnosti. One uključuju izvješćivanje o digitalnoj provedbi i sudjelovanje u ispitivanju usklađenosti kako bi se osigurala interoperabilnost između njihovih nacionalnih sustava te sustava država članica i EU-a. Osim toga, EU će morati redovito ocjenjivati uspješnost sustava.

5. SAŽETAK O UPRAVLJANJU I ZAKLJUČCI

Provedba CZU-a projekt je suradnje obilježen snažnom predanošću svih dionika od 2014., kad je program rada CZU-a prvi put donesen.

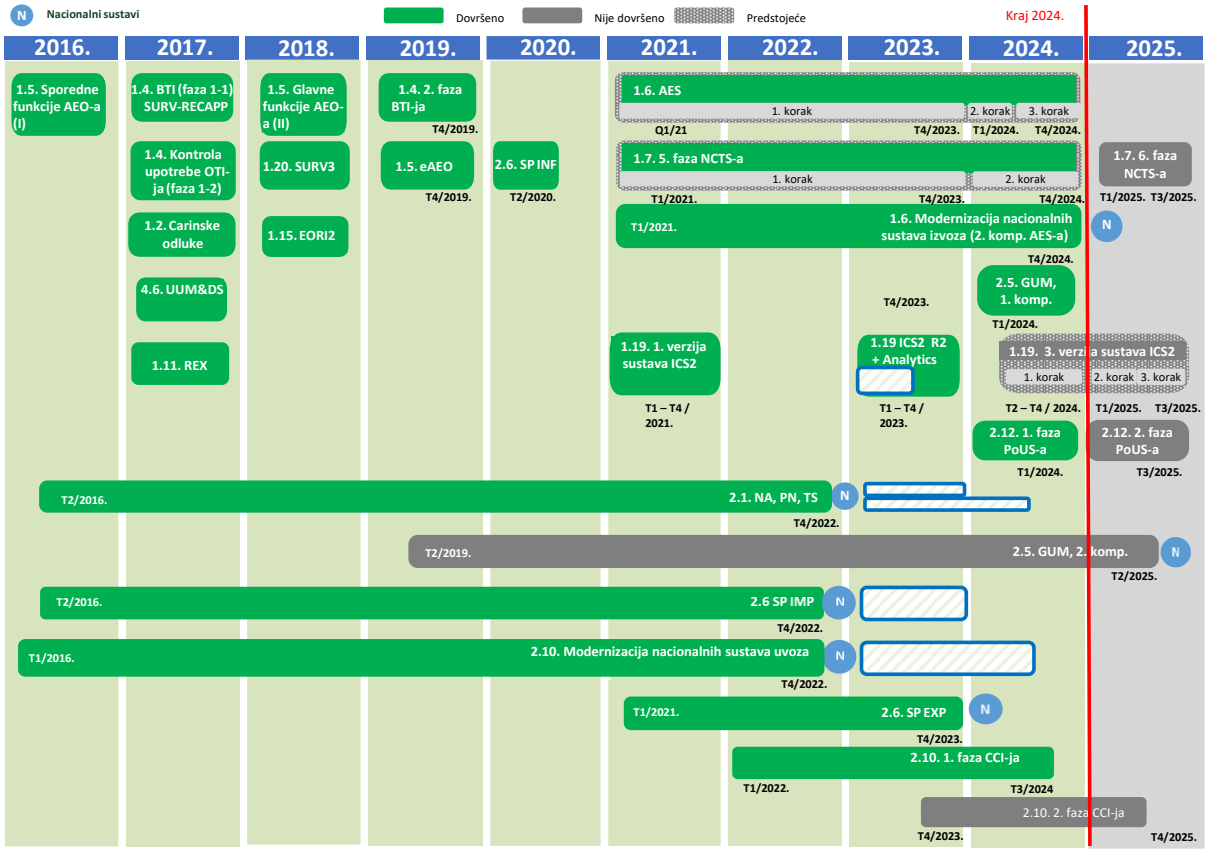
Pri izradi ovog izvješća Komisija je pomno analizirala podatke o napretku prikupljene 2024. i zabilježila znatan napredak koji su države članice ostvarile u postizanju cilja za 2025. Takvom zajedničkom predanošću ostvaren je znatan napredak u programu digitalne provedbe CZU-a 2024., u okviru kojeg su uspješno uvedeni sustav upravljanja osiguranjima (engl. „Guarantee Management System”, GUM), treća verzija sustava ICS2, prva faza PoUS-a i peta faza NCTS-a.

Međutim, unatoč tim postignućima, neke se države članice i dalje suočavaju s poteškoćama s određenim rokovima za projekte, posebno kad je riječ o području uvoza (NIS, TS, CCI) i izvoza (AES). Kašnjenja zabilježena u nekim državama članicama negativno utječu na druge dionike jer ograničavaju korisnost i uzrokuju dodatne troškove za Komisiju, druge države članice i europska poduzeća. Za države članice koje još nisu uvele modernizirani NIS Komisija još ne prima sve podatke potrebne za obavljanje svojih zadaća nadzora. Kašnjenja u provedbi CCI-ja utječu na europsko poslovanje jer će poduzeća moći upotrebljavati sustav i imati koristi od njega samo ako su obje države članice (ona u kojoj poduzeće ima poslovni nastan i ona u kojoj podnosi robu) već uvele nacionalnu komponentu za CCI. Kašnjenja AES-a utječu na druge države članice jer je za neizravni izvoz koji potječe iz jedne države članice potrebna potvrda izlaska u drugoj državi članici kako bi poduzeća imala dokaz o izlasku i ostvarila povrat PDV-a. Slijedom toga, obje države članice moraju moći komunicirati korištenjem istog sustava.

I dalje je neophodno da svi dionici nastave s radom i izdvoje sredstva potrebna za poštovanje krajnjeg roka (2025.) jer će se učinci daljnjih kašnjenja i dalje prelijevati na druge države članice i narušiti dosljedan operativni okvir od kojeg bi svi gospodarski subjekti imali jednake koristi. To podrazumijeva produljenje i jačanje potražnje za resursima radi dodatnog ispitivanja sukladnosti, koordinacije i

proširenog održavanja sustava na razini Komisije, država članica i gospodarskih subjekata. Nadalje, digitalna provedba CZU-a ima ključnu ulogu u zaštiti prihoda i borbi protiv nepoštene ili nezakonite trgovine.

U usporedbi s 2023. aktivnosti i rezultati država članica sad su izraženiji, što upućuje na sve raznolikiji raspon napretka kako se približava posljednja godina provedbe CZU-a. Ta raznolikost ističe hitnu potrebu za jedinstvenim i brzim djelovanjem kako bi se osigurala potpuna digitalna tranzicija u svim državama članicama. Održavanje zamaha, uklanjanje nedostataka i poštovanje rokova ključni su za očuvanje kontinuiteta poslovanja i potporu gospodarskim subjektima u prelasku na potpuno digitalno carinsko okruženje u Uniji. Kako je vizualno prikazano na grafikonu u nastavku, obavili smo mnogo toga i približavamo se posljednjoj godini uvođenja.

Slika 5: Pregled planiranja

Do 2024. u otprilike 63 % država članica zabilježena su kašnjenja u prvoj fazi CCI-ja, dok su za druge komponente zabilježena manja kašnjenja, npr. za treću verziju sustava ICS2 i AES, pri čemu su kašnjenja utjecala na najviše 11 % država članica. Te razlike odraz su različitih razina spremnosti i upućuju na to da bi bez stalnog angažmana kašnjenja mogla negativno utjecati na zajedničke rokove za potpunu provedbu CZU-a do 2025.

Kako bi se ta ključna etapa ostvarila, svi dionici sad se moraju još više usredotočiti i obvezati da će ispuniti zakonske rokove iz programa rada za CZU. Komisija istovremeno u skladu s pravom EU-a formalno surađuje s državama članicama u kojima su zabilježena kašnjenja. Komisija će nastaviti s pomnim praćenjem i potporom na razini programa i projekata te organizacijom bilateralnih razmjena i plenarnih sastanaka s državama članicama.